

N:o 82.

Af Herr Nils Nilsson från Malmöhus län: Om hela den personliga skyddsafgiftens användande för folkskoleväsendets förbättring samt ett särskildt statsanslags anvisande för samma ändamål.

Då det för hvarje fosterlandsvän och älskare af allmän folkbildning måste vara glädjande att kunna erkänna det nit, hvarmed både Regering och förutvarande Riksständer sökt befrämja folkskoleväsendets utveckling och förbättring, för hvilka ändamål under flera på hvarandra följande statsregleringsperioder större och mindre statsanslag blifvit gjorda, kan dock ingen gerna undgå att vid närmare betraktande häraf göra grundade anmärkningar: 1:o mot de vilkor, af hvilka statsbidragens erhållande för undervisningens befrämjande äro beroende; 2:o mot den ojemhet uti fördelningen af dessa statsbidrag, som blifvit en följd af de uppställda vilkoren för deras erhållande; och 3:o mot det af dessa vilkor följande invecklade sätt, på hvilket länsstyrelserna haft att redovisa för de beviljade och erhållna statsbidragen.

Enligt Kongl. Maj:ts nådiga Kungörelser af den 23 April 1858, den 29 December 1860, den 11 December 1863 och den 29 Juni 1866 kunna endast de församlingar erhålla statsbidrag för sitt skolväsendes utveckling och förbättring, hvilka dels tilldetsamma tillskjutit eller tillskjuta ett belopp lika med den del af personliga skyddsafgiften, som tillfaller församlingen, och dels derutöver tillskjuta ett dubbelt så högt belopp som det begärda statsbidraget utgör. Derjemte är enligt 2 mom. i Kongl. Kungörelsen af den 23 April 1858 stadgådt att detta statsbidrag med $\frac{1}{3}$:del emot församlingens $\frac{2}{3}$:delar endast beviljas utöver de tillskott till folkskoleväsendet, hvilka församlingarne före den 23 April 1858 redan gjort.

Häraf följer att de församlingar, hvilka förenämnda tid för sitt skolväsende gjort de uppoffringar, som de mäktat åstadkomma, och således bättre än andra församlingar ordnat sitt folkskoleväsende, icke kunnat komma i åtnjutande af något statsbidrag, eller endast af obetydligare belopp, utan måste sådant bidrag för utan sjelfva bära tyngden af skolväsendets underhållande och upprätthållande i det bättre skick, hvori de med känbara uppoffringar lyckats upphjelpa detsamma; hvaremot de församlingar åter, hvilka före den 23 April 1858 minst gjort för

folkskoleundervisningens befrämjande, blifvit mest gynnade med statsbidrag utan afseende på om det varit medellöshet eller liknöjdhet, som förorsakat deras uraktlåtenhet att förut bättre ordna sitt skolväsende; men bortsett från denna, enligt mitt förmenande, oregelbundenhet, blifver ju å andra sidan af de uppställda villkoren för erhållande af statsbidrag följden den att församlingar, som äro rikast och lättast kunna uppfylla de uppställda villkoren, blifva gynnade med statsbidrag, då deremot de församlingar åter, som sakna förmåga att göra sådana uppoffringar och hvilkas skolväsende följaktligen bäst behöfdes från Statens sida befrämjas, de blifva utan understöd och deras folkskoleväsende måste tillföljd häraf komma att stå lägre än andra församlingars. Så väl med anledning häraf, som med anledning af det för länsstyrelserna invecklade redovisningssättet för och kontrollen öfver de beviljade statsbidragen, som blifver en följd af de för dessa bidrags erhållande uppställda villkoren, hvilkas uppfyllande af länsstyrelserna skola granskas och kontrolleras; vågar jag vördsammast föreslå,

att Riksdagen för sin del i afseende på statsbidrag för skolväsendet och villkoren för statsbidrags erhållande fattar följande beslut:

1:o att minst den hälft af personliga skyddsafgiften, hvilken hittills ej direkte återgått till församlingarnes folkskoleväsende, i likhet med den andra hälften af samma skyddsafgift anslås till allmän fördelning mellan församlingarne i mån af hvarderas folkmängd i och för folkskoleväsendets utveckling och förbättring eller dess upprätthållande utan andra villkor, än att dessa medel för det afsedda ändamålet användas och redovisas; och

2:o att dessutom ett statsanslag beviljas för samma ändamål till fördelning efter behof mellan sådana församlingar, hvilka styrka sin medellöshet och oförmåga att med det ordinarie statsbidraget och egna medel kunna nöjaktigt ordna sitt skolväsende och detsamma underhålla.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1868.

Nils Nilsson
från Malmöhus län.